

קו לחינוך

כל הזכויות שמורות ©
המודעות באחריות המפרסמים בלבד
דוא"ל: kav1@bezeqint.net
אתר קו לחינוך באנטרנט
www.kav-lahinuch.co.il

פקסעיתון לנושאי חינוך

מ"ו ועורכת: סיגל בן-ארצי ■ עריכה: מיכל חביב ■ המערכת: זהבית 4 יבנה ■ טל. 03-6354484 - פקס. 050-6812066
ג'ליון 398 ■ כח' טבת תשס"ז - ו' שבט תשס"ז ■ 25.1.2007 - 18.1.2007 ■ 6 עמודים ■ משוגר למנויים בלבד

משה"ח; תוספת של 448 מיליון ש"ח לתקציב משה"ח ב-2007

מדובר בתוספת של 166 מיליון ש"ח לבסיס התקציב ותוספות חד פעמיות של 282 מיליון ש"ח

(שאינן נכנסות לבסיס התקציב של משה"ח) לשנת 2007 בסך כולל של 282 מיליון ש"ח; 43 מיליון ש"ח לשיקום מערכת החינוך בצפון, כולל העסקת פסיכולוגים נוספים, 168 מיליון ש"ח תקציב פיתוח לצפון, הכולל בניית כיתות והצטיידות מוסדות החינוך, 50 מיליון ש"ח לפיתוח מערכת החינוך בנגב, 8 מיליון ש"ח למגזר הדרוזי והצ'רקסי ו-13 מיליון ש"ח למגזר הבדואי. אל סכומים אלה ניתן להוסיף תרומות של קרנות וארגונים יהודיים בחו"ל, בסך כולל של 340 מיליון ש"ח, שגישה תמיר בעקבות המלחמה בצפון. למרות זאת מדגישה שרת החינוך, כי משה"ח זקוק לתוספות תקציביות נוספות כדי לאפשר מגוון פעילויות לשיפור מערכת החינוך.

ומניעת פיטורי מורים וכן עבור מלגות לתלמידים לטיולים שנתיים, 45 מיליון ש"ח נוספו לשיפוצי מבנים במהלך חופשת הקיץ והחגים ו-92 מיליון ש"ח - לשיקום מערכת החינוך בצפון לאחר המלחמה. בתקציב שנת 2007 נוספו לבסיס התקציב כ-166 מיליון ש"ח; 70 מיליון ש"ח להארכת יום הלימודים בגני הילדים באזור הצפון ועוטף עזה, 46 מיליון ש"ח לתוספת שעות שבועיות, 10 מיליון ש"ח לתקציב השילוב, 30 מיליון ש"ח לתקציב ההזנה, 4.8 מיליון ש"ח לתוכנית עתידים המתקיימת בשיתוף עם צה"ל, ו-6 מיליון ש"ח המיועדים להוזלת שכר הלימוד לסטודנטים הלומדים במכללות להוראה. בנוסף השיגה השרה תוספות חד פעמיות

בשבועות האחרונים הובעה בכלי התקשורת ובדו"חות של מכון טאוב ומרכז אדוה ביקורת על המשך הצמצומים בתקציב משה"ח. נרמז גם שהתנהלותה של שרת החינוך מול האוצר בנושא הקיצוץ בתקציב משרדה לא הייתה תקיפה מספיק. כתגובה לטענות אלה מפרסם משה"ח רשימה ובה נתונים מפורטים על תקציבים נוספים, בסך מאות מיליוני ש"ח, שהצליחה שרת החינוך לגייס מהמדינה וממקורות חיצוניים עבור מערכת החינוך מיום כניסתה לתפקיד, בחודש מאי האחרון. על פי הנתונים, השיגה תמיר כבר בשנת 2006 תוספות תקציביות בהיקף של 292 מיליון ש"ח לפעילות המשרד; 155 מיליון ש"ח נוספו עבור פעילות תנועות הנוער, השלמת שעות הוראה במערכת החינוך

חברה המספקת תוכנת ניהול שעות למאות בתי"ס הפסיקה לפעול

לדבריה, במנב"ס אין מערכת ניהול שעות בגלל מגבלות תקציביות, אך המשרד שוקל להוסיף אותה בעתיד. אלמוג מוסיפה, כי ידוע לה לפחות על מערכת דומה אחת לניהול שעות הקיימת במספר מצומצם של בתי"ס. לדבריה, משה"ח בודק עתה כיצד לסייע לבתי"ס שבהם מופעלת התוכנה. בינתיים עדיין פועלים התוכנה, כמו גם אתר סקול זון מבית גראד, בצורה תקינה במרבית בתי"ס. עם זאת, עם הזמן בתי"ס רבים יותר עלולים להיתקל בתקלות שלא יינתן להם מענה בגלל חוסר שירות. אלמוג ממליצה, כי בתי"ס הנתקלים בבעיות כאלו יפנו ישירות למינהלת המנב"ס בטל; 03-9298150.

החברה, כי גראד נקלעה לקשיים כספיים ומשכורתיהם לא שולמו. בהמשך נותק הטלפון במשרדי החברה שבאזור ומשרדיה נסגרו. קו לחינוך עדכן בנושא זה את האחראית על המנב"ס במשה"ח, ביאטריס אלמוג. באתר חברת גראד מצוין, כי התוכנה מאושרת לשימוש על ידי משה"ח כממשק למנב"ס. אולם לטענת אלמוג, משה"ח אינו מעניק אישורים לתוכנה זו או אחרת המשמשת כממשק למנב"ס. לדבריה, משה"ח העניק רק שירות טכני לבתי"ס שהתחברו לתוכנה כדי שהקישור בינה לבין המנב"ס יפעל כראוי. כמו כן בדק משה"ח אם התוכנה עומדת בתנאים נאותים של אבטחת נתונים. לדברי אלמוג, משתמשים בתוכנת התלמ"ש בעיקר בתי"ס תיכוניים, לניהול שוטף של מערכת השעות.

תוכנת תלמ"ש לשיבוץ מערכות של חברת גראד תוכנה ופריקטים בע"מ מותקנת במאות בתי"ס בישראל. התוכנה, המשמשת לתכנון מערכת השעות של ביה"ס, מותקנת כממשק לתוכנת המנב"ס של משה"ח. בתי"ס המשתמשים בתוכנה משלמים לחברת גראד כ-3,000 ש"ח לשנה עבור התאמת התוכנה לצרכים הספציפיים של ביה"ס וכן עבור שירות ותמיכה. בחודש שעבר דיווחו מספר מנהלי בתי"ס לקו לחינוך, כי נכשלו בניסיון ליצור קשר טלפוני עם החברה. (לפני כשבועיים פורסמה באתר קו לחינוך ידיעה בנושא ובעקבות בקשת מנהלים, היא מתפרסמת בשנית בגיליון זה). לדברי מנהל חטיבת הביניים היובל בראש העין, יגאל תובל, עובדים בחברה אמרו לו, כשעוד ניתן היה להשיג קשר טלפוני עם

עדיין לא פורסם מכרז למשרת מנהל מחוז צפון הפורש

שהתקיים בראשית השבוע בירושלים, קיבל וסרמן תעודת הוקרה משרת החינוך, יולי תמיר, על ניהול מקצועי במיוחד של המחוז בעת המלחמה. במחוז הצפון לומדים כ-300 אלף תלמידים בכל מסגרות החינוך. המחוז, שלמעלה מ-50% מאוכלוסיית התלמידים שבו היא מהמגזר הלא יהודי, נחשב לגדול ולמורכב ביותר מבין מחוזות משה"ח, וכולל אוכלוסיית תלמידים יהודית, מוסלמית, נוצרית, דרוזית, בדואית, צ'רקסית ועלאוית.

בדרך כלל כממלא מקום מפקח המחוז. כך, למשל, מונתה ד"ר סולי נתן כממלאת מקומה של דפנה לב עם פרישתה מתפקידה. כמפקח מחוז הצפון מכהן רמי רביב. דוד וסרמן, שניהן כמנהל המחוז במשך שש וחצי השנים האחרונות, מסיים 45 שנות עבודה במערכת החינוך. וסרמן שימש כמחנך, מנהל ב"ס, ממונה מחוז צפון על השתלמויות עובדי ההוראה, מפקח כולל, מפקח המחוז ומנהל מחוז. בטקס חלוקת פרסים לעובדים מצטיינים של משה"ח,

מנהל מחוז צפון, דוד וסרמן, יפרוש לגמלאות בסוף החודש. במחוז עדיין לא יודעים מי ימלא את מקומו. בשיחה עם קו לחינוך, הביעו גורמים בהנהלת מחוז צפון תמיחה על כך שלמרות שפרישתו של מנהל המחוז הייתה ידועה זה מכבר, לא פרסמה עדיין נציבות שירות המדינה מכרז לתפקיד. נכון לכתיבת שורות אלה, במחוז עדיין לא יודעים גם מי ישמש כממלא מקום מנהל המחוז עד שייבחר מנהל הקבוע במכרז. יש לציין, כי במקרים דומים מונה

שיעור הנשירה מכיתות ז'-י"ב בתל אביב עומד על 6%

העצמאי-חרדי עלה מספר התלמידים הממוצע בכיתה בתשס"ו ל-25.8 לעומת 22.6 בתשס"ה.

הממלכת-ערבי ביפו היה מספר התלמידים הממוצע בכיתה 25.4 לעומת 30.1 בתשס"ה. לעומת זאת, בחינוך

שיעור הנשירה של תלמידים בשכבות ז'-י"ב, מבתיה"ס בתל אביב-יפו, עמד בשנת הלימודים 2005-2006 על 6%, כך

מתפרסם בפרק המוקדש למערכת החינוך בדו"ח הסטטיסטי לשנת 2006, שפרסמה החודש העירייה. שיעור הנשירה בתל אביב גבוה משיעור הנשירה הארצי הממוצע של תלמידים בגילאים אלה, העומד על כ-4%. על פי הדו"ח, שיעור הנשירה ממערכת החינוך בתל אביב-יפו נמצא בירידה מתמדת של אחוז לשנה בחמש השנים האחרונות (עמד על 10% ב-2001). נתונים נוספים מהדו"ח; במערכת החינוך העירונית של תל אביב-יפו 85 בתי"ס יסודיים, שבהם למדו בתשס"ו 23,573 תלמידים, ו-24 בתי"ס על יסודיים, שבהם למדו 18,809 תלמידים. מבין תלמידי החינוך העל יסודי 16,630 הם תלמידים תושבי העיר ו-2,179 תלמידים תושבי הערים הסמוכות. המספר הרב ביותר של תלמידים המגיעים מחוץ לתל אביב ללמוד במוסדות החינוך העל יסודיים בעיר הוא מחולון - 344 תלמידים ומבת ים - 324 תלמידים. על פי הדו"ח, חלה בתשס"ו ירידה בצפיפות הכיתות בבתיה"ס היסודיים בתל אביב; ממוצע התלמידים לכיתה בחינוך הממלכתי היה בתשס"ו 27.8 לעומת 30.6 בתשס"ה. בחינוך הממלכתי-דתי היה מספר התלמידים הממוצע בכיתה 24.8 לעומת 27.6 בתשס"ה. בחינוך

קשב ריכוז וזיכרון
יישומים מתקדמים

בואו ללמוד כיצד לעזור לילד

עם הפרעת הקשב ADD/ADHD

קורס הכשרה לאנשי מקצוע!

קורס בן 7 מפגשים (28 שעות)
המקנה שיטות מעשיות להנחיית התלמיד/מטופל, לפיתוח תהליכי שינוי המבוססים על תיאורית התיווך וההישתנות הקוגניטיבית והמטא-קוגניטיבית, בשילוב עבודה מעשית בתוכנת מחשב ייחודית

SharperBrain™

נותרו מספר מקומות לקורס שיחל
ב-23.1.07, ימי ג' 16:00-19:30
פרטים והרשמה בטלפון 09-9511515
www.krz.co.il

הנחה מיוחדת לקוראי קו לחינוך

מנהל מחלקת החינוך כמשלב בין החינוך הפורמאלי והבלתי פורמאלי

יו"ר איגוד מנהלי מחלקות החינוך מנמק מדוע חשוב לבנות רצף חינוכי אחד בין שתי מערכות החינוך

לתת מענה לצרכים אלה בכל התחומים. צריך גם להקצות מבנים ראויים לפעילויות בני הנוער.

פיתוח מנהיגות נוער

לא בכל הרשויות קיימת מנהיגות נוער מקומית, הנתמכת על ידי הרשות ומקבלת את חזוקה בבתי"ס. לכן על מינהל החינוך לפתח מערך מנהיגות נוער מובנה ברשות, להתמיד בניסיון להרחיב את מעגל בני הנוער הפעילים והמעורבים בקהילה, כולל בני נוער בסיכון ונוער מנותק.

הצעות מעשיות

המאמר מציע מגוון הצעות פעולה מעשיות ליישום הרצף בין החינוך הפורמאלי והבלתי פורמאלי ובהן; הקמת ועדה יישובית שבה חברים נציגים מכל הגופים החינוכיים, פורמאליים ובלתי פורמאליים ברשות, בניית תוכנית מערכתית שתאגד בתוכה את כל העשייה החינוכית ביישוב – של החינוך הפורמאלי והבלתי פורמאלי וגורמים פרטיים וציבוריים נוספים הקשורים לבני הנוער. המאמר גם ממליץ להסמיך נציג בכל ב"ס – רכז חינוך או רכז קהילתי – אשר יוביל את הפעילות הבלתי פורמאלית ויהיה איש הקשר של המוסד יחד עם נציגי המערכת הבלתי פורמאלית.

כמו כן מציע המאמר להקים פורום משותף קבוע של נציגי המערכות השונות, מה שיביא לאינטראקציה קבועה ביניהם, לחזק את מועצות התלמידים בבתי"ס ומועצת הנוער היישובית ולחבר אותם עם פעילות תנועות הנוער, להכשיר בני נוער למדריכים צעירים בתחומים שונים, לפתח יזמות של בני הנוער שיועברו בשעות הבוקר בבתי"ס ויושמו בשעות הפנאי, לבנות מערך הכשרה יישובי למועצות התלמידים ולמלווי מועצות התלמידים, לערוך השתלמויות לבעלי תפקידים בחינוך החברתי, במיוחד בבתי"ס יסודיים, בשיתוף עם משה"ח ועוד.

המאמר ממליץ למנהלי מחלקות החינוך לאתר בעלי תפקידים מתאימים לטיפול בנוער, בסיוע מקצועי של משה"ח, ולהקצות משאבים להכשרתם.

לבתי"ס ממליץ המאמר להרחיב את השותפות עם התלמידים בתהליכי קבלת ההחלטות ולטפח מעורבות ושותפות הורים בכל שכבות החינוך.

הן; יצירת אחידות במסר החינוכי, שתאפשר חינוך ערכי טוב יותר, תוך ראייה שלמה של התלמיד, איגום משאבים כספיים ואחרים, שימוש אפקטיבי במתקנים, אימוץ תפיסת חינוך רוחנית, זמינות, התמקצעות, יעילות, קיום שיתופי פעולה בין הגורמים השונים במערכת, מימוש התפיסה של הילד במרכז, יצירת שקיפות בין המערכות ושיתוף בידע וזרימת מידע.

החינוך הבלתי פורמאלי נכנס לביה"ס

עבור חלק ממנהלי בתי"ס תחום החינוך החברתי אינו נמצא בסדר עדיפות גבוה. הסיבות לכך הן בעיקר תקציב מוגבל וחוסר מודעות מספקת לחשיבות הנושא. תפקיד מחלקת החינוך הוא לתת דגש לתחום החינוך החברתי ולמצוא דרך לאיגום המשאבים למטרה זו. מודל אפשרי הוא, לדוגמה, מינוי רכז חינוך חברתי, העובד בביה"ס כאחד מצוות המורים, אך המועסק על ידי המתנ"ס המקומי, באמצעות תקציב שמועבר מהרשות המקומית. רכז כזה יוביל בביה"ס תוכניות חברתיות רבות, כמו מועצת תלמידים, הורים פעילים, אירועים קהילתיים, פעילויות ואף חוגים אחר הצהריים. על התוכניות החברתיות להיות שזורות בחיי תלמידי ביה"ס בשעות הבוקר ואחר הצהריים, תוך שיתוף פעולה תמידי עם מנהל ביה"ס והמורים.

משה"ח מקיים כיום השתלמויות לבעלי תפקידים בחינוך הבלתי פורמאלי בבתי"ס העל יסודיים, אך בבתי"ס היסודיים אין מסגרת השתלמויות מסודרת לתחום זה. בחירת בעל תפקיד עם כישורים מתאימים על ידי מינהל החינוך תאפשר הובלת צוותים, יזום וקידום פרויקטים חינוכיים ויצירת תשתית חברתית חינוכית שתהפוך לאורח חיים בביה"ס.

מעורבות ההורים

על מינהל החינוך ברשות לטפח את מעורבות ההורים בחינוך הפורמאלי והבלתי פורמאלי. יש להגביר את מעורבות ההורים במיוחד בצמתים החשובים בחיי התלמידים, כמו בחירת מגמות או הכנה לצה"ל. יש להגדיר תחומי מעורבות ההורים כך שתיצור תשתית של יחסי אמון בין ההורים וצוות ביה"ס.

יש לספק לבני הנוער נושאים שיילמדו בשעות הבוקר בבתי"ס ויושמו על ידם בשעות הפנאי. כמו כן, יש לבדוק מה הצרכים של בני הנוער ביישוב, באמצעות התייעצות עימם, ולשאוף

מדיניות חינוך יישובית איננה שלמה ללא ראייה הוליסטית, הכוללת את החינוך הפורמאלי והחינוך הבלתי פורמאלי, כך טוען יו"ר איגוד מנהלי אגפי החינוך ברשויות המקומיות ומנהל אגף החינוך בעיריית ראש העין, אבי קמינסקי, במאמר שכתב בשם "מקומו של מנהל מחלקת החינוך בעיצוב מדיניות יישובית המממשת שילוב החינוך הפורמאלי והבלתי פורמאלי". קמינסקי מנמק מדוע חשובה כל כך בניית רצף חינוכי אחד הכולל את שתי מערכות החינוך. קמינסקי גם מציג תוכנית מעשית ליצירת הרצף, אותה יוביל מנהל מחלקת החינוך היישובית. בכתבה שלפניכם מובאים עיקרי הדברים. המאמר נכתב להגל הכנס השנתי של מנהלי המחלקות לחינוך ברשויות המקומיות שנערך השבוע בחיפה.

לדברי קמינסקי, כדי להעשיר את התהליך החינוכי ולחזק אותו, מומלץ ליצור רצף בין המערכת הפורמאלית לבלתי פורמאלית, ולשלב בפעילות גם את ההורים, הקהילה, מוסדות תרבות וחינוך אחרים וגופים העוסקים בחינוך בלתי פורמאלי ובחינוך משלים.

קמינסקי טוען, כי בחלק מהרשויות המקומיות, בעלי התפקידים במערכת החינוך אינם רואים את האינטרסים המשותפים לכל הגורמים המעורבים במערכת הפורמאלית והבלתי פורמאלית. לעיתים גם אינם רואים את האינטרס של התלמיד. כך יוצא שלא נעשה דבר כדי לבנות מערכת הוליסטית הכוללת את שתי מערכות החינוך.

קמינסקי מפרט במאמר ארבע דרכי שילוב רצויות בין החינוך הפורמאלי והבלתי פורמאלי; ב"ס ישמש כמוקד חינוכי-חברתי המספק שירותים חינוכיים לקהילה גם מעבר ליום הלימודים, פעולות העשרה יתקיימו בתוך יום הלימודים בביה"ס ומחוצה לו, יחזק החינוך הבלתי פורמאלי ביישוב ויבוסס הקשר שלו עם ביה"ס, ותחזק המחויבות הקהילתית לפעילות הנוער ותנועות הנוער ביישוב.

המטרה; יצירת חיבורים וקשרים

מנהלי מחלקות החינוך צריכים ליצור חיבורים, קשרים ורצפים, שיכללו במערכת הפורמאלית את התלמידים, המורים ובעלי התפקידים, ובמערכת הבלתי פורמאלית – את תנועות הנוער, ארגוני הנוער המתנדב, ההורים והקהילה, החוגים, המתנ"סים ובעלי התפקידים העירוניים העוסקים בחינוך מעבר לשעות הלימודים.

היתרונות של יצירת הרצף בין שתי המערכות

רעיון; מדריכים ממוצא אתיופי לבני העדה

מכון ברנקו-וייס מנחה תוכניות לתלמידים ממוצא אתיופי. החידוש; מרבית המדריכים הם בני העדה

ויותר מהתלמידים המשתתפים בתוכנית פונים בתיכון ללמוד במגמות עיוניות, וקימת ניעות של כ-4% מהתלמידים להקבצות גבוהות יותר.

לדברי הלר, שיעורי התגבור בשלוש התוכניות מועברים בעיקר על ידי מורי בתי"ס ורק בכ-30% על ידי מורים חיצוניים. הלר מצייין, כי מרבית בתי"ס שתלמידיהם משתתפים באחת התוכניות משתפים פעולה עם המדריכים ומקבלים אותם בברכה בביה"ס, עם כי עדיין קיימים בתי"ס בעלי מדיניות הנשרה אוטומטית של תלמידים יוצאי אתיופיה במעבר לתיכון.

האם השתתפות בתוכניות גם מסייעת להורדת האלימות בקרב התלמידים בני העדה? לדברי הלר, אחד החידושים המרכזיים בתוכניות השנה הוא הכנסת פעילות רחבת היקף לקידום אחריות אישית בקרב התלמידים, המביאה לשיפור בהתנהגותם. הפעילות כוללת הטמעת נורמות וערכים באמצעות התנדבות בקהילה, עריכת עיתון ועוד. לדבריו, ניתן לראות שינוי בהתנהגות התלמידים, המתבטא גם בשיעור הנוכחות הגבוה שלהם במפגשים. הלר מצייין, כי בעבר היו המדריכים צריכים "לרדוף" אחרי חלק מהתלמידים ולשכנע אותם להשתתף בתוכניות, ואילו כיום ניכר שלתלמידים יש תחושת מחויבות ומוטיבציה להשתתף בהן.

לקראת סיומם. לטענתו, למנחים בני העדה חשיבות רבה, מאחר והם משמשים כדמות משמעותית ומודל לחיקוי לתלמידים, בניגוד למה שהם מרגישים לא אחת בבית. המנחים מנהלים את מרכזי הלמידה הנמצאים ברובם בבתי"ס, מעניקים לתלמידים תמיכה רגשית, ומשמשים כגורם מתווך בינם לבין בתי"ס. שלושת התוכניות קיימות רק שנים ספורות ומלוות כל תלמיד לאורך מספר שנים, ולכן עדיין קשה להעריך במדויק את מידת הצלחתן. עם זאת, לדברי הלר, כבר נאספו נתונים המעידים שהתוכניות אכן מסייעות לשיפור הישגי התלמידים האתיופים. אחוז גבוה מבעבר של תלמידים המשתתפים בתוכנית עתידים, למשל, לומדים מתמטיקה, אנגלית ומדעים ברמות של 4-5 יחידות לימוד. לתוכנית אופק כבר ניתן לראות תוצאות ברורות, כאשר למעלה מ-70% מבוגריה נמצאו זכאים לתעודת בגרות מלאה. ממוצע זה גבוה מאוד מממוצע הזכאות לבגרות של תלמידים בני העדה, העומד על כ-40%, ואף גבוה במידה ניכרת מממוצע הזכאות לבגרות של בוגרי תיכון במגזר היהודי, העומד על כ-55%. גם בפרויקט הלאומי רואים סימנים להצלחה, המתבטאת במניעת הנשירה מהלימודים במעבר בין חטיבת הביניים והתיכון, העומדת על כ-8% מכלל התלמידים בני העדה. בנוסף, יותר

70% מכ-100 המדריכים בתוכניות התגבור הלימודי וההעצמה האישית של תלמידי החינוך העל יסודי מהעדה האתיופית הם בני העדה, כך אומר מנהל יחידת התוכניות במכון ברנקו-וייס, יואב הלר, בראיון לקו לחינוך. לדברי הלר, משתתפים השנה בשלושת התוכניות שמנחה המכון כ-6,000 תלמידים בני העדה. התוכניות הן; הפרויקט הלאומי המתקיים בשיתוף פדרציות צפון אמריקה של איחוד הקהילות היהודיות, תוכנית עתידים לתלמידים יוצאי אתיופיה המתקיימת עם פרויקט עתידים, ותוכנית אופק המתקיימת בשיתוף עם הג'וינט. בשלושת התוכניות ביחד משתתף חלק ניכר מאוכלוסיית בני הנוער מהעדה האתיופית מכל רמות ההישגים: בתוכנית עתידים משתתפים תלמידי חטיבה ותיכון בעלי פוטנציאל להצטיינות וללימודים אקדמיים, שהם כ-30% מבין התלמידים בני העדה; בתוכנית אופק משתתפים תלמידים בינוניים בעלי פוטנציאל להשגת תעודת בגרות מלאה, מכיתות ט'-י"ב; בפרויקט הלאומי משתתפים תלמידים תת-משיגים, בעיקר מחטיבות הביניים, הנמצאים בסכנת נשירה ממערכת החינוך. המטרה המרכזית של הפרויקט היא להשאיר את התלמידים במערכת החינוך. לדברי הלר, כל המדריכים בתוכניות הם בוגרי אוניברסיטאות בעלי תואר ראשון ושני או

המקומית. עוד נמסר, כי בישיבה בנושא הפרויקט, שהתקיימה החודש במחלקת החינוך, דיווחו מנהלות בתי"ס על שיתוף פעולה פורה עם הנהלת הפרויקט ועל שיפור ניכר בהישגי התלמידים המשתתפים בו השנה. בפרויקט YRF משתתפים 156 תלמידים משכבות ה'-ח' בבתי"ס בגן יבנה. הפרויקט מעניק תגבור לימודי והעשרה חברתית לתלמידים מתקשים. פרויקט YRF הופעל לראשונה בגן-יבנה לפני כשלוש שנים. בשנה הראשונה הייתה מטרת הפרויקט להכין תלמידי כיתות ה'-ו' מתקשים בלימודים למעבר לחטיבת הביניים. בעקבות הצלחתו הורחב הפרויקט אשתקד לכיתות ז' והשנה גם לכיתות ח'. הפעילות במסגרת הפרויקט נערכת שלוש פעמים בשבוע לאחר יום הלימודים הרגיל וכוללת גם ארוחת צהריים. במסגרת הפרויקט מקבלים התלמידים תגבור לימודי במתמטיקה, אנגלית ולשון, בקבוצות בנות 12-14 תלמידים. ממועצת גן יבנה נמסר, כי השנה חל גידול של 20% במספר משתתפי הפרויקט ונוכחות התלמידים במפגשים עומדת על 95.3%. החל מהשנה יחולקו לתלמידים תעודות גמר שנתיות במקביל לחלוקת התעודות בבתי"ס ומנהלת הפרויקט תשתתף באסיפות ההורים בבתי"ס.

■ מסלול לימודים חדש למצוינות אקדמית

באמי"ת בר אילן - בי"ס אמ"ת בר אילן גוש דן משיק מסלול חדש למצוינות אקדמית בשיתוף עם אוניברסיטת בר אילן. במסגרת המסלול החדש יוכלו התלמידים לסיים לימודי תואר ראשון בפקולטה למדעים מדויקים בבר אילן שנה עד שנתיים לאחר סיום כיתה י"ב, בהתאם לתוכנית הלימודים שבה יבחרו. התלמידים שישתתפו במסלול הם בעלי יכולת אינטלקטואלית לעמוד בדרישות של לימודים אקדמיים במקביל להמשך לימודיהם בתיכון. בי"ס אמ"ת בר אילן הוקם על ידי רשת אמ"ת בשותפות עם אוניברסיטת בר אילן. ביה"ס, המתמחה בלימודי מדע וטכנולוגיה ברמה גבוהה הוא על אזורי, וקולט תלמידים מרחבי גוש דן, כ-20% מהם מרמת גן. טקס השקת המסלול למצוינות אקדמית יתקיים בסוף החודש בהשתתפות ראשי משה"ח.

■ מחצית ראשונה מוצלחת לפרויקט YRF

בגן יבנה - המחצית הראשונה של פרויקט YRF של הקרן להתחדשות בחינוך בגן יבנה הסתיימה בהצלחה, כך נמסר מהמועצה

אתר חדש לקו לחינוך

www.kav-lahinuch.co.il

בני המנשה בכרמיאל - 26
 בני נוער, עולים חדשים משבט בני המנשה, נקלטו בתחילת החודש בבי"ס אמ"ת כרמיאל. מרשת אמ"ת נמסר, כי לקראת הגעת התלמידים לביה"ס קיימו המורים פעילות הכנה בכיתות, שבמהלכה הוסבר לתלמידים מיהו שבט בני המנשה. התלמידים החדשים התקבלו לביה"ס בטקס חגיגי, שבתחילתו התנגן השיר "הבאנו שלום עליכם", וחולקו להם פרחים ודברי מתיקה. בהמשך הטקס הוקראו קטעי שירה והסברים על היסטוריית שבט בני המנשה. מביה"ס נמסר, כי מייד לאחר הטקס כבר אפשר היה לראות קבוצות של תלמידים מביה"ס החוברים לבני הנוער העולים. אמ"ת כרמיאל הוא בי"ס על אזורי, הקולט תלמידים מכרמיאל ומהמועצות האזוריות מרום הגליל, מטה אשר ומעלה יוסף. בביה"ס לומדים 400 תלמידים בכיתות ז-י"ב בשתי מסגרות; ישיבה לבנים ואולפנה לבנות. ביה"ס מתמקד בלימודי מדעים ומחשבים, והתלמידים לומדים לקראת תעודת בגרות מלאה.

תלמידים מבולטימור
באשקלון - תלמידי בי"ס אורט אפרידר באשקלון מסייעים השנה לחיזוק הזהות היהודית והקשר עם ישראל של תלמידים מבי"ס יהודי בבולטימור. הקשר בין שני בתיה"ס נוצר בעקבות ביקור של משלחת מנהלי בתי"ס, מורים ונציגי עיריית אשקלון בקהילה היהודית בבולטימור. במהלך חופשת החנוכה הגיעו לארץ 37 תלמידים מביה"ס בבולטימור. תלמידי אורט אפרידר יצאו עם המשלחת למסע משותף בן שלושה ימים בערבה. בערבי המסע הדליקו התלמידים נרות חנוכה ושרו ביחד שירי ארץ ישראל. תלמידי אורט אפרידר גם אירחו

440 מעשים טובים - בביה"ס
 בן צבי בהרצליה נחנך בחודש שעבר פרויקט בשם "מעשה טוב אחד". במסגרת הפרויקט יבצע כל אחד מתלמידי ביה"ס, לפחות מעשה טוב אחד של התנדבות למען חבריו או הקהילה, ובסך הכל 440 מעשים טובים. מטרת הפרויקט היא ללמד את התלמידים להיות קשובים האחד לשני ולהיות מחויבים לאחרים. בטקס הפתיחה של הפרויקט השתתפה ראש עיריית הרצליה, יעל גרמן, שסיפרה לתלמידים על המעשה הטוב שלה, חגיגת יום הולדת, מידי שנה, לאחד מדיירי מעון לבצלר לבעלי פיגור שכלי.

זה רציון

הייד פארק בית ספרי לסיום המחצית - מועצת התלמידים של בי"ס אורט סינגאלובסקי החליטה לסיים את מחצית הלימודים הראשונה של השנה בהייד פארק בית ספרי. ב-1 בפברואר יוכלו תלמידים ומורים לקבל בימה להבעת דעותיהם בכל נושא הרצוי להם. במסגרת האירוע יוצבו בחצר ביה"ס מספר במות לנואמים. מביה"ס נמסר, כי במהלך הפעילות יישמרו כמה כללי ברזל; לנואמים לא יותר לחרוג מחמש דקות נאום. אסור יהיה להעליב או לפגוע במישהו ועל הנואמים להשתמש בשפת דיבור נקייה. מביה"ס נמסר, כי רשימת הנואמים באירוע כבר התמלאה ועומדת להיסגר. לדברי מנהלת ביה"ס, ד"ר לאה קליינמן, הבעת דעה היא אחת מזכויות האדם הבסיסיות, שעליה לומדים ומתחנכים התלמידים בביה"ס ולכן יש לאפשר להם ליישם זכות זאת. באורט סינגאלובסקי פועל במהלך השנה מועדון דיבייט (מועדון נאומים).

את חברי המשלחת בבתייהם ובביה"ס ולמדו ביחד שיעור על ערך הנתנה. בעקבות השיעור אף התנדבו התלמידים ואורחיהם בפנימייה לילדים בסיכון נווה הרואה. שיאה של הפעילות המשותפת הייתה בשבת עיון בירושלים, שבמהלכה התקיימו קבלת שבת, דיונים בנושא הזהות היהודית, מפגש עם נציגים מפורום המשפחות השכולות ועוד. מביה"ס נמסר, כי המפגש יצר חברויות אמיצות בין תלמידים מאשקלון ומבולטימור. הקשר בין התלמידים משתי המדינות נמשך בפרויקט לימודי, וירטואלי, משותף, המתקיים בחסות הסוכנות היהודית. במסגרת הפרויקט מסייעים התלמידים מאורט אפרידר לחבריהם האמריקנים להכיר את התרבות הישראלית באמצעות לימוד של שירים עבריים.

אוספים גולות לזכר הילדים שנספו בשואה - מנהלת בית "להיות" בחולון, ציפי קיכלר, יזמה פעילות בית ספרית עירונית להנצחת זכרם של הילדים שנספו בשואה. במסגרת הפעילות תוקם בעיר אנדרטה ממיליון וחצי גולות, כמספר הקורבנות, שייאספו על ידי תלמידי העיר. עד כה נאספו כ-40 אלף גולות ממרבית בתיה"ס היסודיים בחולון. במקביל לאיסוף הגולות, עוברים נציגי תנועות הנוער בבתיה"ס ומסבירים את שעבר על הילדים בשואה ואת משמעות ההנצחה. החודש התקיים בביה"ס היסודי ניב טקס שבמהלכו הגישו ילדי פרלמנט הילדים של ביה"ס וצוות המורים 14,000 גולות שאספו למנהלת בית להיות. נציגת הפרלמנט סיפרה במהלך הטקס על תהליך איסוף הגולות בביה"ס ועל הירתמות כל התלמידים לנושא.

אינוך 13 - קיומ

השנה יהיה מופע הסיום של הפרויקט מחזה בשם "מאחורי החדשות". המחזה מבוסס על אימפרוביזציות שבני הנוער יצרו במהלך השנה, המציגות בסיפורים אישיים את המציאות שמאחורי כותרות החדשות; סיפורי חיזור ונישואין בחברה הערבית, אירועים חריגים המתרחשים בבתיה"ס ועוד. המחזה יועלה בחודש יוני. לדברי רכז הפרויקט, דיאן אור, נחשפים בני הנוער דרך עבודת התיאטרון לתרבות ולשפה שונה משלהם. עולם התיאטרון פותח פתח לדו-קיום אמיתי בין ערבים ויהודים בגילאי העשרה בירושלים. השנה משמשים כמדריכים בפרויקט בני נוער מהכפר עין רפא, שהשתתפו בו בשנה שעברה. מארגני הפרויקט רוצים להקים תיאטרון דו-לאומי, שיציג בבתיה"ס, ויעלה מצבים בעייתיים שעיימם מתמודדים בחיי היומיום. הצופים יתבקשו לעלות לבימה ולקחת חלק פעיל בשינוי ההתרחשות לטובה.

הידברות באמצעות תיאטרון - מינהל קהילתי קריית יובל בירושלים מפעיל בעין כרם פרויקט לדו-קיום והידברות באמצעות משחק, בימוי וכתבה. שם הפרויקט הוא תיאטרון הנוער נענע (ראשי תיבות של "נוער ערבי - נוער עברי"). בתיאטרון משתתפים 20 בני נוער, יהודים וערבים מירושלים, בגילאי 11-15. התיאטרון מעלה הצגות ידועות והצגות מקוריות, שכתבו בני הנוער בגרסאות דו-לשוניות, שהמסר שלהן הוא פיוס ודו-קיום. קבוצת התיאטרון, הפועלת זו השנה השנייה, הוקמה ביוזמת המינהל הקהילתי וממומנת על ידי הקרן לירושלים. במסגרת הפרויקט לומדים בני הנוער את יסודות המשחק, התנועה, הסאונד, התלבושות ואיפור הבמה. בשנה שעברה הייתה הצגת הגמר של הפרויקט המחזה "מעגל הגיר הקווקזי", מאת ברטולד ברכט, שעובד והותאם למציאות במזרח התיכון.

הרבים שמקצה משה"ח ליישוב בשנים האחרונות יניבו פירות ויסייעו בשיפור תוצאות המיצ"ב והבגרויות של התלמידים.

מחוז תל אביב

■ **לומדות מהמקצועניות** – בשבוע שעבר נחנך בחולון פרויקט כדורסל בשם "סלים עושים קשר". מטרת הפרויקט היא לקרב את קבוצת כדורסל הנשים מליגת העל, "אליצור חולון", אל תלמידות מגמת הכדורסל בשכבת ז' של בי"ס ארן. ההיכרות עם השחקניות, כך מקווים יוזמי הפרויקט, תסייע לתלמידות להבין את המשמעות של חיי שחקנית כדורסל מקצועית, על הקשיים והעצב, התהילה, והאימונים המפרכים הכרוכים בה. במסגרת הפרויקט יתקיימו במשך השנה מפגשים חברתיים מרוכזים בין שחקניות הקבוצה והתלמידות, שיכללו טיולים משותפים, אירוח משפחתי של שחקניות בבתי התלמידות וצפייה של התלמידות במשחקי הקבוצה. את הפרויקט יזמה פנינה בר, שחקנית עבר באליצור חולון וחברת מועצת העיר כיום.

■ **מפגש נוסף** – בתיכון האלון ברמת השרון התקיים בשבוע שעבר מפגש נוסף, פרי שיתוף פעולה רב שנים, בין ביה"ס ומדעני הטכניון. במסגרת המפגש הרצה פרופ' נועם אדיר, מהפקולטה לכימיה, על "הכימיה של החיים – החלבונים כמכונות חיים". ההרצאה עסקה גם במהפכה של הננו-טכנולוגיה – מזעור טכנולוגיות המאפשר קידום ופיתוח כמעט בכל תחומי החיים. מביה"ס נמסר, כי התלמידים הביעו התעניינות רבה בהרצאה ושאלו את המרצה שאלות רבות.

מחוז דרום

■ **סיירו** – מנהלת המחוז, עמירה חיים, והנהלת המחוז, סיירו בשבוע שעבר במערכת החינוך בערד. לביקור התלוו ראש עיריית ערד, ד"ר מוטי בריל, ומנהלת מחלקת החינוך רחלי אברמזון. הסיור בערד התקיים במסגרת סיורי עבודה מקצועיים, שעורכת מנהלת המחוז ברשויות המקומיות, שנועדו לבחון את יישום היעדים של מוסדות החינוך במחוז ואת הצרכים הייחודיים של הרשויות המקומיות בתחום החינוך. מנהלת המחוז ביקרה בגן "יאיר", בביה"ס הניסויי לבאות ובאולפנה נאות אברהם. במהלך הביקור ציינה מנהלת המחוז את הירידה באחוז הנשירה של תלמידים ממערכת החינוך בערד.

בהשתתפות אנשי אקדמיה וחינוך דתיים וחילונים, יהודים וערבים.

מחוז חיפה

■ **מפעילים** – מנהל המחוז, אהרון זבידה, והנהלת המחוז ביקרו בשבוע שעבר בשני בתי"ס יסודיים בחיפה המפעילים יוזמות חינוכיות-ערכיות. בביה"ס הבונים הוצגה בפני האורחים תוכנית למניעת אלימות, הנקראת "האמון ההדדי". במסגרת התוכנית מגדירים המורים, ביחד עם התלמידים, את כללי ההתנהגות. מכל כיתה נבחרים שני תלמידים שתפקידם להקפיד על מילוי החוקים בשיעורים הן מצד המורה והן מצד התלמיד. במהלך ביקורו בביה"ס, שוחח מנהל המחוז על אקלים ביה"ס עם תלמידים סדרנים מהשכבות הבוגרות, שתפקידם לשמור בהפסקות על שמירת השקט והסדר במסדרונות.

בהמשך היום ביקרה הנהלת המחוז בבי"ס קישון, שבו 85% מהתלמידים הם עולים מארצות חבר העמים ומאתיופיה. בביה"ס נפתח לאחרונה חוג הורים למשפחות יוצאות אתיופיה. כמו כן, פועל בביה"ס חוג מחשבים משותף לתלמידים בני העדה האתיופית והוריהם, שאותו מנחה מדריכה דוברת השפה האמהרית.

מחוז מרכז

■ **יש לשלב** – שרת החינוך, יולי תמיר, ביקרה בשבוע שעבר במוסדות חינוך במועצה המקומית באר יעקב. בביקור השתתפו מנהלת מחוז מרכז, ד"ר סולי נתן, ומפקחי היישוב. הביקור נפתח בישיבת עבודה בהשתתפות ראש המועצה, ניסים גוזלן, וראשי מחלקת החינוך. בתום הישיבה נערך לאורחים סיור בביה"ס היסודי ממ"ד רשב"י, בחטיבת הביניים אילן רמון ובבי"ס הדרים.

במהלך הסיור ציינה שרת החינוך, כי למשה"ח ברור שמערכת החינוך בבאר יעקב משתנה באופן מהותי. תמיר בירכה את ראש המועצה על רעיון שהציג בפניה להקים ביישוב בי"ס למנהיגות נוער. שרת החינוך הוסיפה, כי חלק מהאתגר של מערכת החינוך הוא לספק לבני הנוער פעילות אחר הצהריים; "מערכת החינוך אינה יכולה להסתפק רק במערכת הבית ספרית. יש לשלב מערכת נוספת, חוץ בית ספרית".

מנהלת המחוז, ד"ר סולי נתן, ציינה בביקור, כי בביה"ס בבאר יעקב נמצאים בתנופת צמיחה והביעה את ביטחונה כי המשאבים

■ **תומכים** – כנס פורום מנהלי כפרי הנוער של המינהל לחינוך התיישבותי ועליית הנוער התקיים החודש בכפר הנוער ויצ"ו ניר העמק. מארח הכנס, מנכ"ל ויצ"ו ניר העמק, יוסי גושן, פתח את הכנס בדברי תמיכה למנהל בי"ס נופי גולן בקצרין, יוסי דגן, שהשתתף בכנס. גושן ציין כי כל המנהלים מזדהים עם המצוקה שבה הוא שרוי ועם העצב והכאב הרב שהם מנת חלקו מאז הירצחה של תלמידת ביה"ס, תאיר ראדה. "אנחנו גאים בכך ומתפעלים מהתפקוד ומהנאמנות שאתה מפגין ומקדין בשבועות ובימים קשים אלה לכל צוות ביה"ס ותלמידיו, ליבנו אתך", סיכם גושן. מביה"ס נמסר, כי מנהל נופי גולן הודה בהתרגשות לגושן ולפורום המנהלים על התמיכה.

■ **מתכוננים לשפעת** – הנהלת ביה"ס העמק המערבי בקיבוץ יפעת פנתה בשבוע שעבר במידעון ביה"ס למורים וביקשה מהם להכין מראש עבודות מגירה לתלמידים בגלל מגפת השפעת הפוקדת השנה את ביה"ס בצורה קשה במיוחד. ההנהלה מזכירה שהכנת עבודות קשה במיוחד כאשר מרגישים רע ועבודות מוכנות מראש ייקלו על המורים החולים והמורים המחליפים כאחת. "אנחנו עושים כל זאת על מנת לשמור על מסגרת לימודים מסודרת, כך ששיתוף הפעולה של כולכם הכרחי", מבקשת ההנהלה. המידעון מוסיף, כי מנהל ביה"ס, אריק שחף, הביא הרבה לימונים לביה"ס בתקווה שהוויטמין C שבהם יבלום את התפשטות המחלה.

מחוז צפון

■ **שפה אזרחית** – כ-800 מנהלי בתי"ס ומפקחים השתתפו בשבוע שעבר ביום עיון ארצי בנושא "יצירת שפה אזרחית – קשיים וסיכויים", שהתקיים במלון חוף התמרים בעכו. יום העיון עסק ביצירת שפה משותפת בין הקבוצות הלאומיות-דתיות השונות בישראל, שתתבסס על ערכים משותפים ותגשר על פני גורמים מפרדים, כמו לאום ודת. ביום העיון נשאו דברים שרת החינוך, יולי תמיר, מנהל מחוז צפון, דוד וסרמן, נשיא המכון הישראלי לדמוקרטיה, ד"ר אריק כרמון, נציג קרן קונרד אדנאואר הגרמנית הפועלת לשיפור הדו-קיום בישראל, ד"ר לארס הנזל, פרופ' מרדכי קרמינצ'ר, ומנהלת המטה ליישום דו-חות שנהר-קרמינצ'ר, יהודית זמיר. ביום העיון התקיים פאנל בנושא יצירת שפה אזרחית משותפת,